כל האסורין לגבי מזבח אוסרין בכל שהן הרובע והנרבע והמוקצה והנעבד והאתנן ומחיר והכלאים והטרפה ויוצא דופן. איזהו מוקצה המוקצה לעבודת כוכבים הוא אסור ומה שעליו מותר. ואיזהו הנעבד כל שעובדין אותו הוא ומה שעליו אסור, וזה וזה מותר באכילה:

גמ' אמר מר אוסרין בכל שהן דלא בטלי ברובא תנינא כל הקדשים שנתערבו בחטאות מתות או בשור הנסקל אפי' אחד ברבוא ימותו וקשיא לן מאי קאמר (א) הכי קתני נתערבו בה מחטאות מתות או שור הנסקל אפילו ברבוא ימותו איצטריך, ס"ד אמינא התם הוא דאיסורי הנאה אבל הכא דלאו איסורי הנאה אימא ליבטל ברובא קמ"ל. ורובע ונרבע נמי תנינא נתערבו ברובע ונרבע ירעו עד שיסתאבו וימכרו ויביא בדמי יפה שבהן מאותו המין. אמר רב כהנא אמריתה לשמעתא קמיה דרב שימי בר אשי אמר לי חדא בחולין וחדא בקדשים, וצריכי: דאי אשמועינן גבי קדשים משום דמאיסי אבל גבי חולין אימא ליבטלי, ובחולין נמי תנינא ואלו אסורין ואוסרין בכל שהן יין נסך ועבודת כוכבים וציפרי מצורע ושער נזיר ופטר חמור ובשר בחלב ושור הנסקל ועגלה ערופה וחולין שנשחטו בעזרה [ושעיר המשתלח] הרי אלו אסורין ואוסרין בכל שהן צריכי: [א] דאי אשמועינן התם (דאיסורי הנאה דלא בטלי אבל הכא ליבטלי) ואי אשמועינן הכא דלגבוה דמאיס אבל להדיוט אימא איסורי הנאה ליבטלן ברובא [ב] קמ"ל, ורובע ונרבע מנלן דאסירי לגבוה (בתורבען) דתניא מן הבהמה להוציא רובע ונרבע, והלא דין הוא ומה בעל מום שלא נתעבדה בה עבירה פסול לגבי מזבח רובע ונרבע שנעבדה בהן עבירה אינו דין שאסורין לגבי מזבח. חורש בשור וחמור יוכיח שנתעבדה בו עבירה ומותר לגבי מזבח. מה לחורש בשור וחמור שאין חייבין מיתה תאמר ברובע ונרבע שחייבין מיתה. טול לך מה שהבאתה הרי שנתעבדה בהן עבירה בשני עדים, נעבדה בהן עבירה על פי עד אחד או על פי הבעלים מנין, אמר רבי שמעון אני יה דין: ומה בעל מום שאין התראת שני עדים פוסלתו מאכילה הודאת עד אחד פוסלתו מהקרבה, רובע ונרבע שהודאת שני עדים פוסלתו מאכילה אינו דין שהודאת עד אחד פוסלתו מהקרבה ת"ל מן הבהמה להוציא רובע ונרבע (והא אתיא מדינא) **(לא אתיא) אמר

*) ב"ק מ: [בכורות מא: נדה מא: זבחים פה:]

**) [בילקוט ליתא]

כל האסורין [לגבי מזבח] אוסרין בכל שהן · אפי' נתערבו אחד באלף כולן אסורין למזבח אם אינו ניכר וכולהו משכחת להו דאינן ניכרין אבל טרפה לא משכחת לה אלא כדמוקים לה במסכת זבחים בפרק כל הזבחים שנתערבו (דף עד:) כגון שנתערבה דרוסת הזאב בנקיבת הקוץ אי נמי בולד טרפה ואליבא דר"א דאמר לא יקרב: **גמ' וקשיא לן** · התם מאי אפי' דקאמר דהא קתני כל הזבחים שנתערבו בחטאות המתות דמשמע אחד מן הזבחים נתערב בהרבה חטאות המתות ואפי' אחד דהיתר ברבות דאיסור כולן ימותו *ומאי (ב) דקאמר פשיטא לן דכ"ש דכי הוי איסורא *יותר טפי (גבי איסור) פשיטא דימותו דהא איסור רובא: **ומשנינן** · התם דהכי קתני כל הזבחים שנתערב בהן אחד מחטאות המתות דמשמע דחדא חטאת נתערבה בזבחים כשהיו הרבה ואפילו אחת דאיסור' ברבות דהיתר כולן ימותו ולא בטיל חד בינייהו ולמה לי למיהדר ולמיתני הכא: **התם הוא** · גבי חטאות המתות ושור הנסקל: **דאיסורי הנאה נינהו** · ומשום הכי חשיבי ולא בטלי: **אבל** · הני דמתני' רובע ונרבע דמותרין באכילה להדיוט דבהכי עסקינן שרבע או נרבע על פי עד אחד דאינה נסקלת בכך או שהבעלים הודו ומודה בקנס פטור אימא ליבטלו קמ"ל מתניתין: **ובזבחים** (גרסי') תו ואי אשמועינן הא דתמורה ה"א הכא הוא דלגבוה מאיס ומשום הכי לא בטלי וירעו עד שיסתאבו ויאכלם ההדיוט אבל מילתא דלהדיוט נמי אסורה אימא ליבטל קמ"ל התם ימותו דאפי' לגבי הדיוט לא בטיל דאי בטיל לימא ירעו עד שיומתו ויפדו ויאכלם הדיוט: **תנינא** התם בזבחים (ברובע) אחד מן הזבחים שנתערב ברובע ונרבע דחולין ירעו עד שיסתאבו וימכרו ויביא בדמי היפה שבהם קרבן מאותו המין · כלומר ממין אותו קרבן שנתערב בהן אם שלמים היו יביא בדמי יפה שבהן שלמים דיד הקדש על העליונה ואם עולה היתה יביא בדמי היפה עולה אלמא שמעי' מהתם דלא בטלי ברובא: **חדא בחולין** · מתני' הכא מיירי בנתערבו כשהן חולין ואחר כך הקדישן וההיא דזבחים מיירי דנתערבו כשהן קדושים דהתם קתני כל הזבחים: **אבל** · הכא גבי חולין דלא מאיסי בשעת תערובות דלא שייך בהו חלק גבוה אימא ליבטלן וכי מקדיש להו קדשי שפיר דהא כבר איבטיל ליה איסור וליקרבו קמ"ל: ובזבחים קפריך ניתני הא דתמורה ולא בעי הא דזבחים ומשני הכא תקנתא איצטריכא ליה להכי הדר תנא לה הכא בזבחים דהתם בתמורה תנא אוסרין בכל שהן ולא תנא תקנתא והכא תנא תקנתא ימכרו ויביא בדמי יפה שבהן מאותו המין: **ובחולין נמי תנינא** · דאפילו בחולין ממש לא בטלי ברובא בעלי חיים וכל הנך דחשיבי: **ועורות לבובין** · מפרש במסכת ע"ז (דף לב·) א)שקובין כנגד הלב [יג] עגול בדרך אותו נקב הוציאו האימורין והקטירום לעבודת כוכבים ותקרובת עבודת כוכבים אסור בהנאה: **ושיער נזיר** · אסור בהנאה דבעי שילוח תחת הדוד: **ובשר בחלב** · חתיכת בשר שנתבשלה בחלב ושוב נתערבה באלף חתיכות כולן אסורות ואליבא דמאן דאמר בשר בחלב אסור בהנאה בשחיטת חולין בפרק כל הבשר יד](דף קיד:): ב)**מאי שנא התם** · בקדשים דתני איסורי הנאה כגון חטאות המתות ושור הנסקל ואיסורי אכילה כגון טרפה בהדי הדדי: ג)**תערובת דחולין כו'** · כלומר דגבי מסכת עבודת כוכבים הוי תערובת דחולין איפסיק ותני איסורי הנאה לחוד דקתני ואלו אסורין ואוסרין בכל שהן בהנאה יין נסך והדר תני בשיטה אחריתי ואלו דברים שאינן אסורין איסור הנאה חלב שחלבו עובד כוכבים ואין ישראל רואהו כו' מיסתברא קאי גבי מסכת עבודת כוכבים משום דבעי לפרושי איסורי דיין נסך *דדמיין ליה דהם נמי אסורין בהנאה: הכא נמי גבי זבחים *דדמיין ליה דכולהו אסורין לגבוה: **"מן הבהמה"** משמע ולא כל הבהמה: **והלא דין הוא** · ולא צריך קרא: **חורש בשור ובחמור יוכיח** · שמותר לגבוה אם הקדישו אחרי כן: **טול לך מה שהבאת** · דלאו פירכא היא מהאי טעמא: **הרי שנתעבדה עבירה בשני עדים** · כלומר הרי יש לך להביא בדין זה אותו ששני עדים מעידין בו שרבע או שנרבע דהוא ודאי חייב מיתה ואסור לגבוה: **על פי עד אחד או על פי הבעלים** · דליכא מיתה מנין לך שאסור לגבוה אי לאו קרא: **אני אדיננו** · ולא צריך קרא: **הודאת עד אחד פוסלתו מהקרבה** · דכיון דאמר חכם מום קבוע הוא פסול מהקרבה: **פוסלתו מאכילה** · שהרי בסקילה הוא:

א) נ"א שקודרין כנגד הלב כנקב עגול ודרך אותו נקב מוציאין הלב ומקטיר לעבודת כוכבים וכפי' רש"י שם דף לב ע"ב ודף לב ע"א צ"ק · ב) ולפי' קושיא מ"ש התם כו' והד"א צ"ק · ורש"ק כתב גי' אחרת היה לרש"י : ג) ונסתערובות דחולין דבהכ' ע"ז היה תערובות דחולין כו' הל"א · צ"ק :

כל האסורין : אבל הכא דלאו איסורי [הנאה] ניהו אימא ליבטלו ברובא ובפ' התערובת (זבחים עא:) קאמר ואי אשמועי' הכא ה"א דלהדיוט שריין קמ"ל הך דקתני התם ימותו ואפי' להדיוט אסירי: **והרובע** והנרבע · התם בפרק התערובת (שם) משני אי מהתם מי קתני בכמה והכא קתני בכל שהוא והך דהתם איצטריך לאשמועינן תקנתא (והכא משני להו לעלמא) : **חורש** בשור וחמור יוכיח שנתעבדה בו עבירה ומותר למזבח . כדדרשינן *מהלה אי אתה מקריב אבל אתה מקריב קדשים שנתעבדה בהן עבירה: **טול** אתה מה שהבאתה · פרש"י לאו פירכא היא מהאי טעמא הרי שנתעבדה בה עבירה בשני עדים כלומר הרי יש לך להביא בדין זה אותו ששני עדים מעידין בו שרבע או שנרבע דהא ודאי חייב מיתה ואסור לגבוה על פי עד אחד או על פי הבעלים דליכא מיתה מנין לך דאסורין לגבוה אי לאו קרא עכ"ל וא"ת למה לי קל וחומר לרובע ונרבע ע"פ שני עדים תיפוק ליה ממשקה ישראל לקמן (דף כט·) דדרשינן מן המותר לישראל והאי הרי הוא אסור בהנאה וי"ל דאיצטריך היכא דשחטו והקריבו קודם שנגמר דינו דמותר בהנאה הוא כדאיתא בב"ק פרק ארבעה וחמשה (דף מא·) אי נמי יש לפרש טול מה שהבאת הרי שנעבדה בו עבירה בב' עדים ואפילו לקל וחומר לא צריכא דבלאו הכי נמי ידע ביה שהוא אסור למזבח :

רבינו גרשום

אוסרין למזבח בכל שהן' שאוסרין כל הבהמות שנתערבו בהן אפי' הן ריבוא : והטרפה · כגון שניקב הוושט ואחר כך תבריא [העור] (העוף) עליו ואח"כ א) נתערבה באחרות : בחטאות מתות · באותן חמש חטאות שמתות : וקשיא לן מאי קאמר · פשיטא דכי נתערב זבח אחד בחטאות מתות דכולן ימותו הואיל ורובן מתות : אלא הכי קאמר כל הזבחים כשרים שנתערב בהן אחת מחטאות מת אפי' אחת בריבוא כולן ימותו דלא בטלה ברובא : הני מילי מידעם דאסור בהנאה' דהני חמש חטאות ושור הנסקל אסורין בהנאה : אבל כי מתערב מידי דלא אסור בהנאה · כגון הני דמתניתין האתנן והמחיר והכלאים והטרפה לא להכי איצטריך מתניתין : והא נמי תנינא בסיפא דההיא דכל הזבחים נתערבו בהן רובע ונרבע ברובע על פי עד אחד או ע"פ הבעלים דאינו חייב מיתה קא מיירי ואינו אסור בהנאה : ימכרו כולן ויביא בדמי יפה שבהן מאותו מין · כלומר אם נתערבו בעולות ובאשם ובשלמים ובחטאת ימכרו אותן ב) ממין כדי לפטור הובחו אבל הן עצמן לא יקרבו אע"ג דרובע ונרבע לא אסור בהנאה אלמא אע"ג דאינן אסורין בהנאה לא בטלי ברובא : ואמר לי רב שימי · להכי איצטריך למימר הכא והכא דחדא בחולין מתניתין דהכא מיירי [שנתערבו בחולין והא כל הזבחים מיירי] שנתערבו בקדשים וצריכי דאי אשמעינן גבי קדשים משום הכי לא בטלי דמאיסי רובע ונרבע למיהוי קדשים אבל גבי חולין ליבטלו להכי איצטריך מתניתין : ובחולין נמי תנינא ואלו אסורין ואוסרין בכל שהן יין נסך כו' · דלא בטלי נמי בחולין אפי' הכי צריכא עלייהו מתניתין דאי מהתם הוה אמינא היינו טעמ' דלא בטלי ברוב חולין משום דאיסורי הנאה נינהו הנך כולהו יין נסך כו' · אבל הכא ליבטלי דלאו אסירי בהנאה להכי איצטריך מתניתין דלא בטלי : ואי אשמעינן הא מתניתין לחוד הוה אמינא היינו טעמא דלא בטלי בהנך חולין דבעי להו לגבוה ומאיסי[אבל]להדיוט אימא אפי' איסורי הנאה ליבטלו ברוב להכי צריכא ואלו אסורין כו' · דאפי' להדיוט לא בטלי : ל"א אי מן האי נתערבו בהן רובע ונרבע הוה אמינא הני מילי בקדשים : אבל בחולין · נתערבו בחולין אימא לא אסירא אלא ליבטלו אשמעינן הדא מתניתין דמיירי דנתערבו בחולין ולא בטלי : ודאסורין בהנאה · כגון מוקצה ונעבד דלא בטלי בחולין אמאי איצטריך למיתני במתניתין הא תנא ליה חדא זימנא דתנן אלו אסורין ואוסרין בכל שהן יין נסך ועבודה זרה ועורות לבובין דלא בטלי בחולין אי מההיא הוה אמינא הני מילי איסור' להודיעהו דאסורין בהנאה כגון אלו דכולהו אסורין בהנאה כי נתערבו בחולין דלא בטלי אבל איסורין דאינן אסור בהנאה כגון אתנן ומחיר והכלאים והטרפה כי נתערבו בחולין אימא ליבטלן להכי איצטריך מתניתין דלא:ומאי שנא לענין אי אירוב בקדשים הא מתני' ומתני' דכל הזבחים שנתערבו בהן כו' קתני התם נמי טרפה בהדייהו דאסור באכילה ותני להו בהדדי · דקתני איסור הנאה ואיסור אכילה בהדי הדדי דמוקצה ונעבד היינו איסורי הנאה וטרפה לא אסירא בהנאה אלא באכילה : ותערובת דחולין אפסק ותני איסורי הנאה לחוד' כגון יין נסך וע"ז ועורות לבובין :ואיסור אכילה לחוד' ג)דקתני סיפא ואלו אסורי' באכילה ומותר בהנאה חלב שחלבו עובד כוכבים ואין ישראל רואהו כו' [היינו טעמא דכי קאי במסכ' ע"ז משום דבעי לפרושי איסור' דיין נסך פריש גבי איסור דדמיין ליה כי קאי בתמורה משום דבעי לפרושי מוקצה ונעבד ואתנן ומחיר דאסור לגבי מזבח מפרש נמי כל דאסור לגבי מזבח אפי' איסור כו' : טול לך מה שהבאתה · כלומר טול לך תשובה מראייה שהבאתה הרי שנעבדה בהן עבירה בשני עדים כלומר הרי מדין זה למדנו שנעבדה בהן עבירה בשני עדים · רובע ונרבע בעד א' לא למדנו להכי איצטריך מן הבהמה למעוטינהו דא"ר (ישמעאל)[שמעון] אני אדוננו לרובע ונרבע בעד אחד מדין ק"ו ומה בעל מום כו' : הודאת עד אחד פוסלין מהקרבה · כדאמרן בפרק כל פסולי המוקדשין נאמן ישראל לומר בכור זה נתתי לכהן במומו : רובע ונרבע · ב' עדים פוסלין מאכילה דחייב מיתה הוא אינו דין שהעד אחד פוסל מהקרבה ת"ל מן הבהמה · הא למה לי קרא לרובע ונרבע ע"פ עד אחד : הא אתיא · מן דינא כדאמר ר' ישמעאל דמצי יליף מדינא

א) לכאורה צ"ע דאמאי לא מפרש רבינו כדאוקימתא דהש"ס דזבחים ע"ד והובא ברש"י כאן במתני' והא דלא אמר בגמ' כדמתרץ רבינו ז"ל דא"כ מקרי נבילה ולא מקרי טרפה ומגוה לייסב · ב) נראה דצ"ל ימכרו אותן ויביא מדמי היפה אותו מין קרבן שנתערב בהם כדי לפטור וכו' · ג) הך משנה דאלו אסורין באכילה הוא בפ"ב ואינו סיפא כלל והטעם דלא חשיב שם נמי היסור מאכלות אמרינן שם טעמא בגמ' גופא (ד' עד·) ודברי רבינו צ"ע ·

שיטה מקובצת

א]ואיזהו נעבד אות ה' נמחק : ב] שהן מאי קמ"ל דלא : ג] אפילו אחד בריבוא : ד]אמינא ס"א ה"מ נתערב במידעם דאסור בהנאה אבל כי נתערב במידעם דלא אסור בהנאה לא אהכי אשמועינן הדא : ה] קמ"ל· ס"א הא נמי תנינא בסיפא דההיא דקתני סיפא · דההיא נתערבו ברובע כו' : ו] נתערבו ברובע ונרבע : ז] בדמי היפה שבהן : ח] ליבטלי · ס"א ל"א אמר רב כהנא כו' עד אמר לי אי מההיא הו"א ה"מ בקדשים אבל בחולין אימא לא אשמועינן הדא בחולין ודאסור בהנאה נמי תני חדא זימנא דתנן אלו אסורין כו' : ט] אימא אפילו איסורי : י] קמ"ל הרובע (אות ו' נמחק) ומאי שנא לענין תערובות קדשים דתני איסורי הנאה ואיסורי אכילה בהדי הדדי ותערובות חולין אפסיק ותני איסורי הנאה לחוד ואיסורי אכילה לחוד כי קאים בע"ז משום דבעי לפרושיה איסורי דיין נסך פריש נמי כל איסורי הנאה דדמיין ליה כי קאים הכא משום דבעי לפרושי מוקצה ונעבד ואתנן ומחיר מפרש נמי כל דאסורים לגבי מזבח דדמיין ליה : יא] אני אדוננו ומה בעל מום שאין הודאת שני עדים : יב] על תיבות לא אתיא נרשם עליהם קו מלמעלה להורות כי לפ"ד ראוי למחקו : יג] הלב קרע עגול ודרך אותו אות ב' נמחק : יד] הבשר · עיין בהר"ן בפ"ב דע"ז :

הגהות הגר"א

[א] גמ' דאי אשמעינן התם דאיסורי הנאה כו' · גירסא שלפנינו היא נכונה ולא כגי' רש"ק והא דלא משני כן בזבחים משום דשם פריך מחטאות מתות דאיסורי הנאה נינהו : [ב] שם קמ"ל· גירש"י ומ"ש התם בקדשים דתני איסורי הנאה ואיסורי אכילה בהדי הדדי ומ"ש גבי תערובות חולין איפסק ותני איסורי הנאה לחוד ואיסורי אכילה לחוד מסתברא קאי גבי יי"נ דאיסורי הנאה הוא תני איסורי הנאה דדמיין ליה ה"נ גבי זבחים תני דדמיין ליה דכולהו אסירן לגבוה :

עין משפט נר מצוה

א א מיי' פ"ג מהל' איסורי מזבח הל' יב:
ב ב מיי' שם פ"ד הל"א:
ג ג מיי' שם הל' א ופ"ג הל' ז:
ד ד מיי' שם ופ"ד הל' פז:
רש"ק מ"ז וגי' צ"ק והכי משני להו בעלמא
ה ה מיי' שם פ"ג הל"ד:
[עי' תוס' חולין קטו: ד"ה חורש]
ו ו מיי' שם פ"ב הל"י:
ז ז מיי' שם פ"ג הל"ד:
ח ח מיי' שם פ"ד הל' ו:
ט ט מיי' פ"ח מהל' ע"ז הל"א טוש"ע י"ד סימן קמה סעיף ח:
י י מיי' פ"ו מהלכות פסולי המוקדשין הל' א:
יא כ מיי' שם הל"ב:
יב ל מיי' פט"ו מהל' מ"א הל' ו טוש"ע י"ד סימן קלד סעיף ה:
יג מ מיי' פ"ז מהל' ע"ז הל"ט טוש"ע י"ד סי' קמ:
יד נ מיי' פ"א מהל' טומאת צרעת הל' ז ופ"ו מהלכות מ"א הל"ז:
טו ס מיי' פ"ו מהלכות ע"ז הלכה ט:
טז ע מיי' פ"ו מהל' מיר הלכה יד:
יז פ מיי' פי"ב מהלכות בכורים הל' ד ופט"ז מהלכות מ"א הל' ז טוש"ע י"ד סימן שכא סעיף ח:
צ"ק

דלהדיוט אבל לגבוה אימא לא נפסדינהו לכולהו
גירס' רש"ק

יח צ מיי' פט"ז מהלכות מ"א הל' ו טוש"ע י"ד סימן לב סעי' ה:
יט ק ר מיי' שם הל' ז:
כ ש מיי' שם הלכה ו:
כא ת מיי' פ"ד מהל' איסורי מזבח הל' ב:

הגהות הב"ח

(א) גמ' מאי קאמר ומשנינן הכי קתני :
(ב) רש"י ד"ה וקשיא וכו' ומאי אפילו כו' דקאמר פשיטא :

ומאי אפי' דקאמר פשיטא כו' צ"ק

יותר טפי לגבי היתר פשיטא כו' צ"ק

גירסת רש"י מאי אפי' דקאמר הכי קתני וכ"צ צ"ק

זבחים עא·

* לשים לב –
כט· – "איזהו אתנן"
ל· – איזהו מחיר כלב

** הסוגריים אינם
לשם דילוג אלא להראות
נדיקה השאלה הי"א "תנינא" –
למה לי למיהדר ולמיתני הכא

ויקרא א:ב
דבר אל בני
ישראל ואמרת
אלהם אדם כי
יקריב מכם
קרבן לה' מן
הבהמה מן
הבקר ומן הצאן
תקריבו את
קרבנכם

* בתוך הסוגריים
מופיע דברי
הגמ'

נושא
תערובת
איסור עם
קרבנות -
איסורים שונים
שאוסרים
בכל שהן אם
נתערבו
בקרבנות
הדומים ליקרב

מבנה
◇ "תנינא"
סגנון שאלה
שחוזרת על
עצמה - למה
לי כפל
מקורות לאותו
דין

נושא
מקורות
לאיסור מזבח
1- רובע נרבע
2- נעבד
3- מוקצה

מבנה
△ מקורות
להוציא רובע
ונרבע
⊠ קולי פסוק
שנלמדו לחיוב
מקור לאיסור